

LECTIO XXX: Ο ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΜΟΥΡΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΗΘΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Άσκηση Ι.

Θυμόμαστε τις παρακάτω δοτικές;

Delecti patriae consultābant (μάθημα IV)

Eis corpus infirmum erat (μάθημα IV)

Silius gloriae Vergili studēbat (μάθημα V)

Caesar legionibus hiemāre imperat (μάθημα VII)

Licēbit tibi pugillāres adportāre (μάθημα VIII)

Brutus Tarquinio imperium adimit (μάθημα IX)

Equites Gallis occurrunt (μάθημα XVI)

In diaetam recessit, cui nomen est Hermaeum (μάθημα XX)

Pareāmus senatui, consulāmus bonis (μάθημα XXII)

Ancilla Nasicae dixit Ennium domi non esse (μάθημα XXIV)

Cato patribus ficum ostendit (μάθημα XXV)

Tristissimus haec tibi scribo (μάθημα XXVI)

Nihil ei gratius potest esse (μάθημα XXVIII)

Λύση

patriae: Δοτική προσωπική χαριστική ή αντικείμενο στο consultābant.

eis: Δοτική προσωπική κτητική. Συνάπτεται με το erat.

gloriae: Αντικείμενο στο studēbat.

legionibus: Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα imperat.

tibi: Δοτική προσωπική, εξαιτίας του απροσώπου ρήματος licēbit.

Tarquinio: Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα adimit.

Gallis: Αντικείμενο στο ρήμα *occurrunt*

cui: Δοτική προσωπική κτητική. Συνάπτεται με το *est*.

senatui: Αντικείμενο στο *pareāmus*.

bonis: Δοτική προσωπική χαριστική ή αντικείμενο στο *consulāmus*.

Nasicae: Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *dixit*.

patribus: Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *ostendit*.

tibi: Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *scribo*.

ei: Δοτική ως συμπλήρωμα επιθέτου, δοτική αντικειμενική στο *gratius*.

Άσκηση II.

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

Ο φίλος μου με βοήθησε (adiumento sum + δοτ.)

Τα βιβλία μάς είναι πολύ χρήσιμα (magno usui sum + δοτ.)

Λύση

Amicus meus adiumento mihi fuit.

Libri magno usui sunt nobis.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Άσκηση Ι.

Να χαρακτηριστούν συντακτικά όλες οι δοτικές του κειμένου.

Λύση

adiumento, solacio, gratulatiōni: δοτικές κατηγορηματικές του σκοπού από το *fuit*.
Αποδίδονται ετερόπτωτα στο υποκείμενο του *fuit*.

viro: δοτική προσωπική χαριστική. Συνάπτεται με το *fuit*.

familiae, generi, nomini: δοτικές προσωπικές χαριστικές στο *constituta est*.

Άσκηση II.

Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου 30:

- i. fuit (α' ενικό υποτακτικής παρακειμένου)
- ii. habet (β' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού υπερσυντελικού)
- iii. debēmus (β' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου)
- iv. laudāre (β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα)
- v. obiecērunt (απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου)
- vi. constituta est (τα 3 γένη του γερουνδιακού)
- vii. vixit (γ' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα)
- viii. vidit (γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρατατικού)
- ix. deportātum (α' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα)

Λύση

- i. fuit - **fuerim**
- ii. habet - **habiti, -ae, -a essetis**
- iii. debēmus - **debuisti**
- iv. laudāre - **laudate**
- v. obiecērunt - **obiecisse**
- vi. constituta est - **constituendus, -a, -um**
- vii. vixit - **vivunto**
- viii. vidit - **videretur**
- ix. deportātum - **deportabo**

Άσκηση III.

Να γραφεί ό, τι ζητείται για τα παρακάτω ουσιαστικά, επίθετα και αντωνυμίες.

- i. **hic** (αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος)
- ii. **iudices** (ονομαστική ενικού)
- iii. **magno** (γενική πληθυντικού στο αρσενικό γένος και στον υπερθετικό βαθμό)
- iv. **luxuriae** (κλητική ενικού)
- v. **rem** (αφαιρετική πληθυντικού)
- vi. **accusatores** (αφαιρετική ενικού)
- vii. **memoria** (αιτιατική ενικού)
- viii. **aliquod** (γενική ενικού στο γένος όπου βρίσκεται)
- ix. **bello** (αιτιατική πληθυντικού)
- x. **pietatis** (ονομαστική ενικού)
- xi. **patre** (γενική πληθυντικού)
- xii. **triumphum** (δοτική ενικού)
- xiii. **fortissimo** (αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος και στον συγκριτικό βαθμό)
- xiv. **imperatore** (δοτική πληθυντικού)
- xv. **victoriam** (δοτική ενικού)

Λύση

- i. **hic - has**
- ii. **iudices - iudex**
- iii. **magno - maximorum**
- iv. **luxuriae - luxuria & luxuries**
- v. **rem - rebus**
- vi. **accusatores - accusatore**
- vii. **memoria - memoriam**
- viii. **aliquod - alicuius**
- ix. **bello - bella**
- x. **pietatis - pietas**

- xi. patre - **patrum**
- xii. triumphum - **triumpho**
- xiii. fortissimo - **fortiora**
- xiv. imperatore - **imperatoribus**
- xv. victoriam - **victoriae**

Άσκηση IV.

Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους ρηματικούς τύπους obiecerunt και susceptum (ρηματικοί τύποι της γ' συζυγίας που λήγουν σε -io).

A. obiecerunt

- i. Β' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα
- ii. γ' ενικό οριστικής παθητικού ενεστώτα
- iii. γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού
- iv. Β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα
- v. απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα

B. susceptum

- i. γ' ενικό προστακτικής παθητικού μέλλοντα
- ii. απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα
- iii. α' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού παρατατικού
- iv. Β' πληθυντικό οριστικής παθητικού ενεστώτα
- v. γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα

Λύση

A. obiecerunt

- i. obicis
- ii. obicitur
- iii. obicerent
- iv. obice
- v. obicēre

B. susceptum

- i. suscipitor
- ii. suscipi
- iii. susciperemur
- iv. suscipimini
- v. suscipit

Άσκηση V.

Να μετατραπεί η φράση του κειμένου 30 που ακολουθεί από την ενεργητική στην παθητική φωνή.

« Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenæ obiecerunt»

Λύση

Quam ob rem non Asiae nomen Murenæ ab accusatoribus obiectum est

Άσκηση VI.

Να γίνει λεπτομερής συντακτική ανάλυση της περιόδου:

«Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit; patre imperatore libentissime meruisse pietatis fuit; finem stipendiorum patris victoriam ac triumphum fuisse felicitatis fuit».

Λύση

meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit: κύρια πρόταση κρίσεως, αφού εκφέρεται με οριστική (fuit).

fuit: ρήμα (εδώ απρόσωπο)

meruisse: υποκείμενο του ρήματος fuit και ειδικό απαρέμφατο.

(Murenam): εννοούμενο υποκείμενο του απαρεμφάτου meruisse και ετεροπροσωπία.

stipendia: αντικείμενο του απαρεμφάτου meruisse.

virtutis: γενική του χαρακτηριστικού γνωρίσματος από το fuit

in bello: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρονικού εντοπισμού στο απαρέμφατο meruisse.

eo: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο bello.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

Άσκηση Ι.

Να αναλυθεί η μετοχή *susceptum* του κειμένου 30 σε δευτερεύουσα πρόταση.

Λύση

Η μετοχή *susceptum* είναι επιθετική/αναφορική μετοχή, στις λέξεις *flagitium* και *dedecus* που είναι άμεσα αντικείμενα στο ρήμα *obiecerunt*. Επιπλέον, η μετοχή χρησιμοποιείται ως επιθετικός προδιορισμός στα παραπάνω αντικείμενα και επειδή βρίσκεται σε χρόνο παρακείμενο εκφράζει το προτερόχρονο. Ισοδυναμεί και αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση που εισάγεται με μία αναφορική αντωνυμία (που πρέπει να συμφωνεί σε γένος και αριθμό με τη μετοχή) και εκφέρεται με οριστική. Δηλαδή:

quod in Asia susceptum est (susceptum erat).

Άσκηση II.

Να μεταγραφεί ο υποθετικός λόγος του κειμένου 30 «si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenā laudare debemus», σε όλα τα άλλα είδη.

Λύση

«si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murēnam laudare debemus».

Ο παραπάνω υποθετικός λόγος έχει τη μορφή

Υπόθεση: si + οριστική (habet: ενεστώτας)

Απόδοση: οριστική ([laudare] debemus: ενεστώτας)

Επομένως, ανήκει στο α' είδος, υπόθεση ανοικτή στο παρόν.

Πρέπει να μεταγραφεί στα υπόλοιπα είδη, δηλαδή:

A. στην υπόθεση ανοικτή στο παρελθόν και μέλλον.

B. στο β' είδος, δηλ. στο αντίθετο του πραγματικού (ή το απραγματοποίητο) σε παρόν και παρελθόν.

Γ. στο γ' είδος, δηλ. στην υπόθεση δυνατή σε παρόν και μέλλον.

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΕΙΔΗ

A1. ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν

«Si habuit Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenā laudare debuimus».

A2. ανοικτή υπόθεση στο μέλλον

«Si habebit Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debebimus».

B1. β' είδος: αντίθετο του πραγματικού (ή το απραγματοποίητο) στο παρόν

Μορφή:

Υπόθεση: si + υποτακτική παρατατικού

Απόδοση: υποτακτική παρατατικού

«Si haberet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenā laudare deberemus».

B2. Β' είδος: αντίθετο του παραγματικού (ή το απραγματοποίητο) στο παρελθόν.

Μορφή:

Υπόθεση: si + υποτακτική υπερσυντελικού

Απόδοση: υποτακτική υπερσυντελικού

«Si habuisset Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debuissemus».

Γ. στο γ' είδος, δηλ. στην υπόθεση δυνατή σε παρόν και μέλλον.

Μορφή:

Υπόθεση: si + υποτακτική ενεστώτα

Απόδοση: υποτακτική ενεστώτα

«Si habeat Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debeamus».

Άσκηση III.

ob rem: να δηλωθεί το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Λύση

Γενικά, ο προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου εκφέρεται με τις προθέσεις *propter* (συχνότερα), *ob*, *per* (λιγότερο συχνά) + αιτιατική. Αν είναι πρόσωπο, εκφέρεται με την πρόθεση *causa* ή *gratia* (σπανιότερα) + γενική του προσώπου. Επίσης, το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο όχι σπάνια εκφέρεται και με απλή αφαιρετική.

Στην προκειμένη περίπτωση:

- i. ***propter rem***
- ii. ***per rem***
- iii. ***re* (απλή αφαιρετική)**

Ημερομηνία τροποποίησης: 09/05/2012